

היקש בין הניתנין על המזבח הפנימי

לט. - מא:

ויקרא, פרשת ויקרא

פר כהן משיח

- ג. אם הכהן המשיח יזוטא לאשמות העם והקריב על זוטאתו אשר זוטא פר בן בקר תמים לה' לזוטאת:
- ד. והביא את הפר אל פתחו אהל מועד לפני ה' וסמך את ידו על ראש הפר ושחט את הפר לפני ה':
- ה. ולקחו הכהן המשיח מדרם הפר והביא אתו אל אהל מועד:
- ו. וטבל הכהן את אצבעו בדם והזה מן הדם שבע פעמים לפני ה' את פני פרכת הקדש:
- ז. ונתן הכהן מן הדם על קרנות מזבחו קטרת הסמים לפני ה' אשר באהל מועד ואת כל דם הפר ישפך אל יסוד מזבחו העלה אשר פתחו אהל מועד:
- ח. ואת כל זולב פר הזוטאת ירים ממנו את הזולב המכסה על הקרב ואת כל הזולב אשר על הקרב:
- ט. ואת שתי הכלית ואת הזולב אשר עליהן אשר על הכסלים ואת היתרת על הכבד על הכליות יסירה:
- י. כאשר יורם משור זבחו השלמים והקטירם הכהן על מזבחו העלה:
- יא. ואת עור הפר ואת כל בשרו על ראשו ועל כרעיו וקרבו ופרשיו:
- יב. והוציא את כל הפר אל מוזוץ למזונה אל מקום טהור אל שפך הדשן ושרף אתו על עצים באש על שפך הדשן ושרף:

פר העלם דבר של צבור

- ג. ואם כל עדת ישראל ישגו ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו אזות מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ואשמו:
- ד. ונודעה הזוטאת אשר זוטאו עליה והקריבו הקהל פר בן בקר לזוטאת והביאו אתו לפני אהל מועד:
- ה. וסמכו זקני העדה את ידיהם על ראש הפר לפני ה' ושחט את הפר לפני ה':
- ו. והביא הכהן המשיח מדרם הפר אל אהל מועד:
- ז. וטבל הכהן אצבעו מן הדם והזה שבע פעמים לפני ה' את פני הפרכת:
- ח. ומן הדם יתן על קרנות המזבוח אשר לפני ה' אשר באהל מועד ואת כל הדם ישפך אל יסוד מזבחו העלה אשר פתחו אהל מועד:
- ט. ואת כל זולבו ירים ממנו והקטיר המזבוח:
- כ. ועשה לפר כאשר עשה לפר הזוטאת כן יעשה לו וכפר עליהם הכהן ונסלחו להם:
- כא. והוציא את הפר אל מוזוץ למזונה ושרף אתו כאשר שרף את הפר הראשון זוטאת הקהל הוא:

ויקרא, פרשת אחרי מות

פר ושעיר יוה"כ

- יט. והזה עליו מן הדם באצבעו שבע פעמים וטהרו וקדשו מטמאת בני ישראל:
- כ. וכלה מכפר את הקדש ואת אהל מועד ואת המזבוח והקריב את השעיר הזוי:

במדבר, פרשת שלח

פר ושעיר של עבודת כוכבים

- כד. והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה ועשו כל העדה פר בן בקר אוזר לעלה לריון ניוזו לה' ומנזותו ונסכו כמשפט ושעיר עזים אוזר לזוטת:
- כה. וכפר הכהן על כל עדת בני ישראל ונסלחו להם כי שגגה הוא והם הביאו את קרבנם אשה לה' וזוטאתם לפני ה' על שגגתם:
- כו. ונסלחו לכל עדת בני ישראל ולזר הזר בתוכם כי לכל העם בשגגה:

סקירה של הסוגיא

- 1) שבעה למודים מפסוק מפרשת פר העלם דבר של צבור.
- 2) הרחבה בנושא המחלוקת בין רבי יהודה לבין רבי שמעון במתנות דם על מזבח הפנימי.
- 3) צורך בלימוד השלישי, היקש לפר יום הכפורים, ללמד ג' הלכות: את, בדם, וטבילה.
- 4) ציטוט ברייתא עם דעת ת"ק ורבי ישמעאל החולקים בצורה שלומדים פר יום הכפורים מפר כהן משיח.
- 5) הרחבה בדעת רבי ישמעאל.
- 6) לימוד נוסף של רבי ישמעאל לשעיר יום הכפורים.
- 7) עוד לימוד של רבי ישמעאל בענין שתי הכליות ויותרת הכבד הנלמד מפר כהן משיח לפר העלם דבר של צבור, ומשם לשעירי עבודת כוכבים.
- 8) צריכותא בין שני הלימודים לשעירי עבודת כוכבים.
- 9) קושיא בנושא העיכובא בהזאות הפנימיות ביום הכפורים, ותירוץ.

[לט-לט:]

פר העלם דבר של צבור				
1. ויעשה לפר	2. כאשר עשה	3. לפר	4. הזבאת	5. כן יעשה
1. פר יוה"כ - ר' עקיבא (מ):	2. (בפרשת פר העלם)	3. פר כהן משיח	4. שעירי עבודת כוכבים	5. מתן ד' מעכב
6. אין עיכוב בשעירי רגלים ור"ח		6. לו		
7. ויכפר עליהם הכהן		7. אע"פ שלא סמך		
8. ונסכוז להם		8. אע"פ שלא נתן שיריים		

1) שבעה לימודים מן הפסוק

- א. מתן 7 - לא צריך פסוק, מעכב בכל מקום
- ב. 5. מתן ד מעכב
- ג. 1. פר יוה"כ לעכב (ע' לקמן דף מ. מחלוקת רבי יהודה ורבי שמעון)
- ד. 3. פר כהן משיח מתנותיו מעכבים
- ה. 4. שעירי עבודת כוכבים טעונים הזיה על הפרוכת ועל מזבח הזהב ושריפה חוץ לג' מחנות
- ו. 6. אין עיכוב בשעירי רגלים ושעירי ראש חודש שמכפרים על טומאת מקדש וקדשיו שאין בה ידיעה כלל, משא"כ בפרים הנ"ל.
- ז. 7,8 אין עיכוב בסמיכה ושיריים.

[מ.] דיון מפורט על הלימודים הנ"ל

- א. היכן מצינו שמתן 7 מעכב? בפרה "והזה אל נכח פני אהל מועד" וכתוב חוקה; ובנגעים "והזה מן השמן באצבעו... זאת תהיה".
- ב. למה צריך לימוד מיוחד שמתן 4 מעכב? הרי בפרשה כבר כתובים כל ד' המתנות, ו"כאשר עשה... כן יעשה" ילמד לעכב.

2) מחלוקת רבי שמעון ורבי יהודה

פר כהן משיח

ונתן הדם מן הדם על קרנות מזבח קטרת הסמים לפני ה' אשר באהל מועד ואת כל דם הפר ישפך אל יסוד מזבח העלה אשר פתחו אהל מועד:

פר העלם דבר של צבור

ובן הדם יתן על קרנות המזבח אשר לפני ה' אשר באהל מועד ואת כל דם הפר ישפך אל יסוד מזבח העלה אשר פתחו אהל מועד

- **רב ירמיה:** לרבי שמעון - בכל פרשה כתוב "קרנ-וד" - 2, אין כל הד' מתנות כתובות אלא בצירוף פרשת פר כהן משיח עם פרשת פר העלם דבר של צבור. והצירוף נעשה ע"י ההיקש מספר 3: "לפר" - זה פר כהן משיח (2 מתנות) 5: "כן יעשה לו" לפר העלם דבר של צבור (עם שתי מתנותיו, סה"כ 4 מתנות).

רבי שמעון	פסוק	רבי יהודה
עיכוב 4 מתנות (לר' ירמיה)	כן יעשה	סמיכה ושירי הדם פר ושעיר
הזיות ביוה"כ מעכבות	לפר	הזיות מעכבות יוה"כ
לא דריש	מזבח קטורת סמים	שאם לא נתחנך המזבח בקטורת - לא היה מזה
	אשר	נפחתה ההיכל לא מזה
נפחתה ההיכל לא מזה	באהל מועד	עיכוב 4 מתנות, כל הנמצא שם

- **אבני:** גם לרבי יהודה, אע"פ שכל ד' מתנות כתובות בפר העלם דבר של צבור "באהל מועד" - כל 4 הקרנות דהיכל, ו"כאשר עשה כן יעשה" הוי כפילות, עדיין סלקא דעתך שלא יהיו לעיכובא כמו השירים והסמיכה שאינם לעיכובא. קמ"ל.

3) צורך בהיקש (ג) - לפר יום הכפורים:

- **רב נחמן בר יצחק** לעכב לרבי יהודה, שלדעתו "חוקה" הכתובה במעשי יוה"כ קאי רק על הנעשה בקודש הקדשים, ולא על מתנות שבהיכל. <קושיא: יש לרבי יהודה לימוד מפסוק אחר: "וכלה מכפר את הקודש" הנאמר ביוה"כ.
- **רב פפא** [מ:] ללמד למעשי יוה"כ מפרשת פר העלם דבר של צבור ליוה"כ שלוש הלכות: "את" "בדם" "טבילה".

פר כהן משיח שהוקש לפר העלם דבר של צבור				
וטבל	הכהן	את	אצבעו	בדם
ולא מספג		להכשיר אמן		שיחא בו שיעור טבילה מעיקרא

פר ושעיר יוה"כ

והזה עליו מן הדם באצבעו שבע פעמים וטהרו וקדשו מטמאת בני ישראל:

4) תניא כוותיה דרב פפא:

לרבי עקיבא, פר יום הכפורים נלמד לכל מה שאמור מפר העלם דבר של צבור (גם לג' הלכות אלו).

5) הלימודים של רבי ישמעאל

רבי ישמעאל לא צריך פסוק ללמוד פר יום הכפורים מפר העלם דבר של צבור, שהרי יש לו קל וחומר.

נסינות לפענח דבריו של רבי ישמעאל:
1.

קרבנות	קרבנות שוים?	מעשים שוים?	פירכא: דמם של שניהם נכנס לקדש הקדשים?
שעיר יום הכפורים פר יום הכפורים	x ←	✓	✓ ✓
פר העלם דבר של צבור (משיח) פר יום הכפורים	← ✓	✓	x ✓

2. נסיון נוסף

קרבנות	קרבנות שוים?	מעשים שוים?	פירכא: מכפרים על מעשה עם ידיעה?
פר העלם דבר של צבור שעיר עבודת כוכבים	x ←	✓ מהיקש 4 - "החטאת"	✓ ידיעה בסוף
פר העלם דבר של צבור פר יום הכפורים	← ✓	✓	✓ ידיעה בסוף x ידיעה בתחלה ולא בסוף

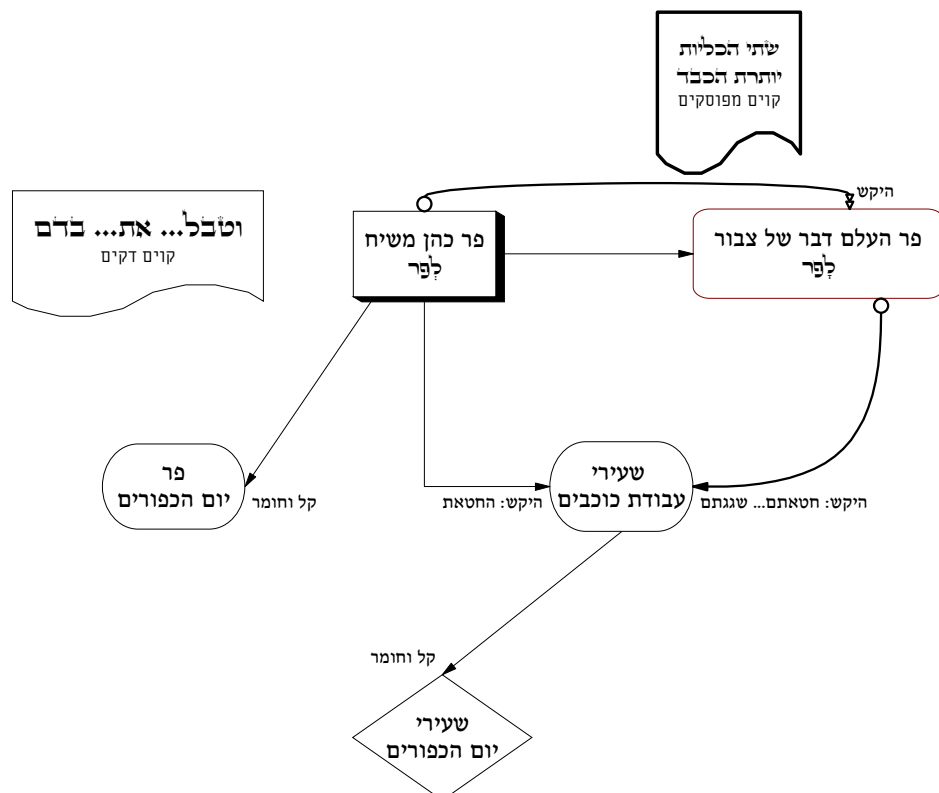
3. המסקנא

קרבנות	קרבנות שוים?	מעשים שוים?
פר העלם דבר של צבור שעיר יום הכפורים	x ←	✓ במה שמפורש: פרוכת, קרנות, אצבע
פר משיח (העלם דבר) פר יום הכפורים	← ✓	✓ ללמד: את, בדם, טבילה

6) ואתי ליה שעיר יום הכפורים:

קרבנות	קרבנות שוים?	מעשים שוים?
פר העלם דבר של צבור שעיר יום הכפורים	x ←	✓ במה שמפורש: פרוכת, קרנות, אצבע
שעיר עבודת כוכבים שעיר יום הכפורים	← ✓	✓ מהיקש מספר 4 ללמד בק"ו: את, בדם, טבילה
		וכי דבר הלמד בהיקש- חוזר ומלמד בק"ו?

תרשים זרימה: הלימודים על פי רבי ישמעאל

(7) המשך דברי רבי ישמעאל:

ברייתא מ:

אלא מה ת"ל **לְפָר** - זה פר העלם דבר של צבור **לְפָר** זה פר כהן משיח

[גמרא מא.]

והא בצבור גופיה כתיב?

אמר רב פפא:

משום דבעי אנגמורי

פר העלם דבר של צבור

ביותרת ושתי כליות

לשעירי עבודת כוכבים,

ופר העלם דבר של צבור בגופיה - לא כתיב:

בהיקשא אתי:

איצטריך לפר

למיהוי כמאן דכתיב ביה בגופיה,

ולא ליהוי דבר הלמד בהיקש חוזר

ומלמד בהיקש

תניא כוותיה דרב פפא:

ועשה... כאשר עשה...

מה ת"ל לפר לפי שנאמר

והם הביאו את קרבנם אשה לה' וגו'

וזמאתם - אלו שעירי עבודת כוכבים

שזגגתם - זה פר העלם דבר של צבור

וזמאתם על שזגגתם

אמרה תורה:

וזמאתם הרי היא לך כשזגגתם

מדויכן למדת? לא בהיקשא?

וכי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד

בהיקש?

ת"ל **לְפָר** - זה פר העלם דבר של

צבור **לְפָר** זה פר כהן משיח

למה צריך היקש כפול?

לקמן בסמוך בברייתא כוונתיה דרב פפא

פר כהן משיח

ואת כל זולב פר הזוטאת ירים ממנו את הזולב הבוססה על הקרב ואת כל הזולב אשר על הקרב: ואת **שתי הכלית** ואת הזולב אשר עליהן אשר על הכסלים ואת **היתרת על הכבד** על הכליות יסירנה:

פר העלם דבר של צבור

ואת כל זולב ירים ממנו והקטיר המזבחה:

פר העלם דבר של צבור

1. ועשה לפר	2. כאשר עשה	3. לפר	4. הזוטאת	5. כן יעשה
1. פר העלם דבר של צבור	2. יותרת ושתי כליות	3. פר כהן משיח	4.	5. יותרת ושתי כליות

פר ושעיר של עבודת כוכבים

והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה ועשו כל העדה פר בן בקר אוזר לעלה לריון ניוזו לה' ומזותו ונסכו כמשפט ושעיר עזים אוזר לחוטת:

וכפר הכהן על כל עדת בני ישראל ונסלחו להם כי שגגה הוא

והם הביאו את קרבנם אשה לה' וזמאתם לפני ה' על שזגגתם:

ונסלחו לכל עדת בני ישראל ולגר הגר בתוכם כי לכל העם בשגגה:

פר ושעיר של עבודת כוכבים

1. זמאתם	2. שזגגתם
1. שעירי עבודת כוכבים	2. פר העלם דבר של צבור

לעיל בסמוך, למד פר העלם דבר מפר כהן משיח לענין יותרת ושתי כליות.

היקש כפול, כאילו כתוב יותרת ושתי כליות ממש בפר העלם דבר של צבור.

(8) צריכותא

אמר מר

המאתם אלו שעירי עבודת כוכבים

תיפוק ליה מקרא קמא

דאמר מר: **הזוטאת לרבות שעירי עבודת כוכבים**

אמר רב פפא: איצטריך, סלקא דעתך אמינא:

הני מילי הזאות דכתיבן בגופיה

אבל יותרת ושתי כליות דלא כתיבן בגופיה אימא לא.

קא משמע לן.

(9) אפשרות נוספת ללמוד עיכובא להזאות יום הכפורים

אמר ליה רב הונא ברביה דרב נתן לרב פפא:

והא תנא פר יוד"כ לכל מה שאמור בענין קאמר

תנאי היא

תנא דבי רב מרבי הכי

תנא דבי רבי ישמעאל לא מרבי הכי

בדף לט:, בברייתא של שבעה לימודים.

אם כן צריך היקש כפול בין שעירי עבודת כוכבים לפר העלם דבר של צבור: 1. לעכב בהזאות, 2. ללמד יותרת ושתי כליות.

בברייתא בדף מ: בדברי ת"ק, היקיש פר יום הכפורים גם לעיכובא בהזאות, וגם ל"את" בדם" ו"טבילה", אם כן למה בדף מ. אמר רב פפא שצריך את הלימוד רק לג' הלכות אלו, ואילו עיכובא נלמד מ"חוקה" או מאם "כלה" - "כיפר".

מחלוקת תנאים בין הברייתות בדף לט.-לט:, לברייתא בדף מ: